ORATIO
FUNEBRIS,

Recitata in Exſequiis

Ampliſſimi & Graviſſimi Viri;

ULRICI HUBER,

Supremæ Friſiorum Curiæ Ex-Senatoris; Juris
Conſulti Eruditiſſimi ac Celeberrimi:

A

CAMPEGIO VITRINGA,
SS. Th. & Hiſt. Sacr. Profeſſore.

A. D. XIII. *Kal. Dec. Anni* CIↃIↃCXCIV.

FRANEQUERÆ,
Apud JACOBUM HORREUM,
MDCCXXIV.

Digitized by Google

Digitized by Google

ORATIO FUNEBRIS

QUæ ſubſit cauſſa, Audd. quod hoc ex Suggeſto pullatus extra ordinem prodeat Orator; quod in Templo, aliàs ſuaviſſimis reſonante concentibus, ac lætantium jubilis atque adſpectibus illuſtrato, mœſti nunc & defixi videantur vultus, ſubmiſſæ vocis audiantur murmura, triſtes canantur næniæ: Veſtrûm nemo ignorat. ULRICUS HUBERUS, Jureconſultorum noſtri temporis omnium Judicio maximus, præcipuum Ordinis Profeſſorii hujuſque Academiæ decus; Ornamentum Friſiæ Gentis; ipſius quoque Eccleſiæ, quod rarum eſt de Jureconſulto prædicari, lumen; Florentiſſimæ denique Familiæ ſuæ columen; Academiæ, Patriæ, Eccleſiæ, Familiæ ſuæ, acerbo atque inopinato fato ereptus eſt. Exceſſit enimverò in ipſo vitæ robore & vigore, ætati ingraveſcenti hactenus probè conſtante; in ipſis Anni Academici auſpiciis; vaciva Anteceſſoris ſtatione nondum ſuppleta; dum ipſe, ſummo flagrans deſiderio jnvandæ Juventutis æmulæ, in eo erat, ut ſumma diligentiâ & duplicatis laboribus ad exemplnm anni ſuperoris hunc defectum penſaret. Quin immo exceſſit (advortite animum, Audd, ad arcana Divinæ Providentiæ moderamina) quando tantum non magnam voti ſui partem de dilectiſſimo Filio *Zacharia*, meritiſſimo Viro, ad Juris Profeſſionem vocato, adſecutus erat; & antequam tamen ex illa vocatione fructum partiendorum cum ipſo laborum, mente verbiſque ſæpè præceptum, & ex fructu illo ſolidum gaudium percipere potuit Hujus Viri, quanti autem Viri! funus ad ipſum ſepulturæ locum frequentiore comitatu proſequuti ſumus. Hujus Viri Ampliſſimi exuvias modò terræ mandavimus matri, ab illa devorandas uſque ad glorioſam Chriſti Jeſu apparitionem. O caſum verè luctuoſum & intempeſtivum, ſi quis unquam aliàs huic Athenæo accidit! O uberem luctus & lachrymarum materiam! O vanas mortalium ſpes & inſtabiles rerum mundanarum vices! Nullum mihi hic adeſſe ſcio Virum cordatum, cui Patriæ & Academiæ ſalus curæ ſit; nullum hujus Almæ Doctorem, nullum Civem; nullum literarum & eruditionis, nullum veritatis & pietatis cultorem, quem ex tam gravi vulnere dolor animi ac perturbatio non dejecerit: immo nullum certus ſum mihi hic hominem adſore, ſi bellum non gerat

cum humanitate, qui duro hoc atque inexſpectato fato majorem in modum non afficeretur, modò ὁ Μακαρίτης dignum Virtutibus meritiſque ſuis Præconem inveniret. Et utinam ſanè hoc ſaltem communi omnium dolori levamen accederet, ut hæc juſta Defuncti manibus ritè perſolverentur! Sed etſi illud, Audd, de more Academiarum ſit, ut qui publico in iis functi ſunt docendi munere poſt exceſſum parentali oratione celebrentur: quis tamen noſtrûm præſumat ſe dotes laboreſque Ampliſſimi illius Viri, cujus exceſſum lugemus, ea ſermonis copiâ, gravitate, & prudentia proſequuturum, quam rara illius merita, ſpectatiſſima hæc concio, & plura quæ in rem præſentem veniunt alia: hoc temporis articulo exigunt? Ego equidem tam vivida tangor conſcientia tenuitatis ingenii mei meæque in dicendo infantiæ; & tam præclarè ſentio de Eruditione & Virtutibus Defuncti, ut ad hoc officium pro dignitate Perſonæ & rerum aliarum merito præſtandum me ineptum cenſeam. Ut HUBERUS per donum Divinæ mentis ſuprà cæterorum mortalium conditionem longè evectus fuit: ſic nil parvum & humili modo, nil vulgare, aut, ſi cum Poeta loqui fas eſt, mortale, in illius funere dicendum. Quin ut Livius in Ciceronis laudes perſequendas Cicerone laudatore opus fuiſſe ſcripſit, ſic ego ad imaginem HUBERI condigna oratione depingendam, ipſo Huberi ingenio, ipſo Huberi ſtylo, opus eſſe dixerim. Quis prætereà à Theologo, præcellentiſſimi Jureconſulti eruditionem prædicaturo, aliud expectet, quam ut illius laudes ingenii atque orationis ſuæ culpa deterat? Et ſi fortaſſis τȣ̃ Μακαρίτȣ ingenium, virtutes, & mores, per intemeratam non exigui temporis conſuetudinem & non interruptum injucatæ amicitiæ commercium mihi clarius quam ulli Cl. Collegarum meorum alii perſpecta detectaque ſint; (quod non eſt, cur inficier aut diſſimulem:) ipſa tamen hæc jucundi illius commercii recordatio, nunc cum acerbi conjuncta ſenſu doloris, facit, ut hic magis hæream, quam quilibet Ordinis mei Virorum alius. Cum enim HUBERUS omnibus quidem flebilis occiderit, ſed nulli ob arctam, quæ inter nos interceſſit, amicitiam flebilior, quam mihi: quis miretur, mentem, ſi quis illi aliàs vigor inſit, ſi quâ polleat acie, ſubitaneo hoc mœrore perculſam ac veluti obtuſam, ſibi vix conſtare ad amplam dicendorum materiam in ordinem digerendam, & digeſtam ornatis aptandam loquendi modis? Et ſi omninò ratio ſibi quomodocumque conſtet in digerendâ, quî ſpondeam conſtantium animi in enunciandâ, & Linguam, reſuſcitato per orationem affectu, officium non negaturam? Quando tamen hæc juſta parentandi, tum ob pervulgatum politiorum Gentium hujuſque Athenæi morem, tum ob ſingularia Defuncti in rem literariam & hanc præcipuè Academiam merita, ab aliquo Ordinis mei Viro facienda erant; & ſpectatiſſima τȣ̃ Μακαρίτȣ Familia, conſentiente Senatu Academico, hoc Legis & Humanitatis officium à me cum benevolâ fui affectus ſignificatione expetiit; & præterea ipſa ſuadebat, imo jubebat pietas, ut Amicus Amico, Friſius Friſio, ultimum hoc amoris honoriſque ſymbolum rogatus non negarem: hanc in me provinciam lubens volenſque ſuſcepi; ſic mecum reputans, præſtare, ut, de honoratiſſimi mei Amici Virtutibus qualitercunque dicendo & magna modis tenuando parvis, reverentiæ erga ejus manes & obſervantiæ, quâ ducor erga ejus Fami-

Digitized by Google

Familiam, ut par eſt, ſatisfaciam, quam ut, violatis pietatis honeſtatiſque legibus, turpiter ſileam. Nec diſſimulabo, Audd. me partem quoque aliquam hujus meæ fiduciæ in Veſtri poſuiſſe judicii æquitate. Cum enim aliàs à meæ profeſſionis hominibus non ſoletis expectare orationes ad artem numerumque compoſitas; tum dabitis aliquid ſcio hoc in caſu tam juſtiſſimo mœrori meo, quam ſtudiorum noſtrorum diverſitati, ut ſi Theologus Jureconſulti merita meis non exæquem dictis, ad illum tamen modulum ea ſeverè non ſitis exacturi. Adeſte igitur mihi ad clepydræ hujus intervallum æquis animis auribuſque: Tu inprimis, Benigne Deus, præſta dicenti gratiam vireſque neceſſarias, & quæ ab ipſo mente concepta eſt dicendi materia, per Spiritum tuum converte in utilitatem atque ſalutem Auditorum.

Ortum Ampliſſimo Viro, ULRICO HUBERO, dedit hæc ipſa Friſia, in quâ ſumus ac verſamur; mea etiam, ob natalium communionem & Patriæ caritatem, Friſia; hoc tempore cultiſſimus ager, pratorum amœnitate & pecudum ſegetumque proventu cum optimis quibuſque Orbis terrarum regionibus comparandus. Ut autem ingenia Populorum paſſim plurimum trahunt tam de cœleſti aurâ, quâ veſcuntur, quam de ſolo in quo eduntur, quippe quæ opinio à mundi ortu omnium fere Gentium firmata eſt conſenſu: ſic nemo mihi miretur, velim, ipſam hanc Friſiam noſtram cum olim tum ab eo potiſſimum tempore, quo puriore Evangelii luce illuſtrari cœpit, enutriiſſe Gentem, quæ, probè exculta & aſperioribus formata ſtudiis, nobilitate indolis & præſtantiâ munerum dotiumque naturæ nulli fortè alii politiori orbis terrarum populo cedat. Ne mihi, quæſo, invidiam conflet oratio, Audd. quod Friſius hæc & majora alia de Friſiis prædicem. Ut enim mihi convenit de me modeſtè ſentire, quod facio; ſic nihil vetat meam de Gentis meæ ingenio exiſtimationem ſuo loco, occaſione neutiquam adfectata, prodere. Ex Tacito intellexiſtis, Ornatiſſimi Juvenes, à Romanis olim in Friſiis agnitam celebratamque eſſe animi magnitudinem ſingularem, fortitudinem, & ſtudium libertatis: quibus virtutibus ubi accedit moderamen exercitæ rationis, nihil impervium eſt. Sed cum Friſii ſæpe à Romanorum Præſidibus improbè exagitarentur, & indolis eorum ferocia intereà nullo ingenii cultu miteſceret, nullâ ſubigeretur diſciplinâ; non rarò factum, ut ſolutis libidinis repagulis illa libertas ingenii in licentiam & feritatem degeneraverit. Quo tempore Carolus Martellus, & ejuſdem tam Filius Pipinus, quam nepos Carolus ille vere Magnus, & Glorioſus Imperator, Friſios ad puriorem Dei Cultum perducere laborabant: damnant Hiſtoriæ in Friſiis pravi vetuſti tenacitatem, magnamque animi obſtinationem ac pertinaciam. Nec tanto tamen jure, quantâ cum ſpecie. Etiamſi enim celebres illos Anglo-Saxones, Egbertum, Willibrordum, Swibertum, imo ipſum quoque Winfridum ſive Bonifacium cum Aventino, quicquid alii obtrectent, ſincero pietatis ſtudio Friſiis meis ad Chriſtum convertendis incubuiſſe facilè admittam: non miror tamen magnoperè, (etſi non excuſem penitus:) Majores noſtros in Chriſto cum tot fabulis & ſuperſtitionibus recipiendo, quot pura Evangelii veritas circa illa tempora adulterabatur, ſegniores fuiſſe. Et quid Friſios hic culpamus, cum Germani, cum Saxones, & quos Viſurgis & Albis alluunt Populi, hic Friſiis nihilo ſe præbue-

Digitized by Google

rint faciliores; non tam forte abhorrentes à jugo Chriſti, quam ab imperiis Francorum Regum, quod libertati ſuæ adverſum Septentrionales illi Populi per Novæ Religionis Sacra promoveri ſuſpicabantur. Sed miſſa facio antiquiora illa ſecula, quorum non niſi mutilam habemus hiſtoriam. Tales amo Friſios meos, quales illos ipſe hoc tempore in nobilioribus meæ Gentis Viris colo; honeſti juſtique ſtudioſiſſimos, rationis & ſani amicos judicii, ſententiis animi conſtantes, magnanimos, fortes, verecundos, ſervire ſuprà modum atque adulari neſcios, nec ſcientiarum artiumque præclararum non capaces. Dicere enim quid vetat, ex Friſiis noſtris impatientiâ laboris magis quam inopiâ facultatis pauciores ad illam in literis gloriam pervenire, quam Zuichemi, Hopperi, Gellii, Gemmæ, Popmæ fratres, Tejaræ, Rataileri, Schotani, Amamæ, Winſemii, aliique plures, Ingenii excellentiâ induſtriâque tum ſibi tum Univerſæ Genti noſtræ pepererunt; ut Groningano agro ſua ornamenta, Rodolphum Agricolam, & Johannem Weſſelum, & Gretano Ubbonem Emmium, præclarum Orientalis Friſiæ decus, relinquam. Quæ tamen in meæ honorem Gentis verecunde dicta ita à Vobis accipi nolim, Audd. ac ſi neceſſe admodum habuerim HUBERIANI commemorationem decoris à natali ſolo, illi non modo cum bonis, ſed & malis multis communi, repetere, & quorundam Gentilium noſtrorum ſingularia merita in ejus referre laudes. Vere enim HUBERO plus debet Friſia ob celebritatem eruditionis & ſapientiæ ejus, quam ipſa illi contulit per natales; tantumque abeſt, ut ex aliorum ſpoliis illi nectenda ſit corona, ut contrà Principes Gentis noſtræ Viros ipſe illuſtrare poſſit, & cum triariis, Zuichemo & Hoppero, comparari debeat. Sed utile ducebam animos veſtros per hæc auſpicia parare mihique conciliare, ut quæ mihi de Virtutibus hujus Viri dicenda ſunt, tanto æquius reciperetis; tum etiam, ut ſi quæ ex merito in laudes ejus Vobis prædicare videar, ne indignaremini, hunc Virum aërem bibiſſe Friſiacum, quando eum cum tot aliis præclaris Viris communem habuit. In Friſiis autem hæc gloria debetur Documo, quod HUBERO nutricem ſubminiſtraverit, olim quidem mercatura & Ampliſſimi Senatus; cui ſumma rei maritimæ cura demandata eſt; ſede florenti. Nec indigna Doccumum hoc honore, Audd. ſi HUBERUM in Friſiâ naſci oporteret. Utique quo tempore Friſia noſtra ferè tota immerſa erat cimmeriis ignorantiæ atque idololatriæ paganæ tenebris, & Occidentales hujus Friſiæ noſtræ incolæ Regibus propinquiores & addictiores ſalutarem Evangelii doctrinam ſuperbè repellebant, Orientalis hic Friſiæ noſtræ Tractus, ipſe, inquam, hic Ager Doccumanus, portam recluſit Evangelio, & nuncios æternæ pacis ſalutiſque per Chriſtum obtinendæ, admiſit. Hic Ager Bonifacium aliosque, ſive jam Eccleſiæ ſive Pontificum Romanorum Apoſtolos, excepit, qui hic doctrina, & miraculis quoque, ut fertur, claruerunt; quin ipſo ſanguine veritatem prædicationis ſuæ obſignarunt. Tu nobis, Ager Doccumane, jam olim dediſti celeberrimum illum ſanctiſſimumque Ludgerum, Gregorii Trajectenſis Rhenani Epiſcopi diſcipulum, Virum admirandi in rem Chriſtianam ſtudii, qui doctrinam pietatemque ſuam tam Carolo Magno, quam Præceptori ſive Comiti ejus Alcuino, eruditiſſimo illius temporis Viro, ſingularem in modum probavit, &

Doc-

Digitized by Google

Doccumanis ſuis convertendis non exiguam impendit operam. Imò Tibi debemus Gemmam Friſiæ decus, mathematum ſcientiâ ſuo tempore clariſſimum; ne nunc alios memorem. Lumen ibi ſolis primo adſpexit *ὁ Μακαρίτης* tertio Idus Martias, Anno Seculi XXXVI. honeſtis & ſe dignis ortus natalibus, qui ſi Patrem reſpiciatis ex Friſiis, Avum, ex Helvetiis repetendi ſunt. Patrem enim habuit Spectatiſſimum Virum, ZACHARIAM HUBER, Patronum cauſſarum literatum & ſolertem, mox functurum notabili Munere Dicaſterii Dongriæ Occidentalis à Secretis, & ex eâdem illâ Diœceſi ad Ampliſſima Patriæ Comitia ſæpius Delegandum; ob dexteritatem prudentiamque ſuam. magnâ apud Prætorem illius Præfecturæ, potentem illo tempore inter Patriæ meæ Proceres Virum, Nobiliſſimæ ſtirpis, *Dominicum ab Aylua*, valentem gratia, & auctoritate apud alios. Mater illum utero excluſit SUFFRIDA JENSMA, ÆMILII JENSMA & JULIANÆ REEN Filia, Patriciæ utrinque in Gente noſtrâ Familiæ. Avus autem illi fuit, HENRICUS HUBER, Gente Tigurinus, occaſione Belli Hiſpano-Belgici in has delatus oras, qui ordines ducens militares ſub auſpiciis Belgarum, virtutis ſuæ ſpecimina inter alios edidit in memorabili illo prælio Neoportenſi Flandrico, in quo Belgicæ rei ſumma verſa eſt, commiſſo inter Mauritium Principem & Archiduces Belgii Hiſpanici Gubernatores, Albertum Auſtriacum & Iſabellam, ultimo ſeculi ſuperioris anno; deinceps Peditum Centurio meruit ſub Henrico Julio, Brunſvicenſium Duce; unde rurſus in Friſiam delatus ætatem ultrà annos LXXX produxit. Satis imaginum, ut opinor, Audd. Doctiſſimo Viro, qui abſque imaginibus ullis ſe Familiemque ſuam nobilitate potarat & illuſtrare. Parens Defuncti exiſtimans, ut res eſt, ingenia per ſeveriores diſciplinas caſtigari, & cupidinis pravi elementa animo eradi, ludo illum commiſit literario, Doccumano primum, dein Leovardenſi, è quo miſſus in Academiam. In priore nactus eſt Præceptores, Vigilantes Doctoſque Viros, Wilhelmum Kiers & Johannem Vander Malen, hunc Ludi Doccumani Rectorem, illum Prorectorem: Leovardiæ Henricum Kolde, & Tobiam Guthberlethum, illum Gymnaſiarcham, hunc Vicarium, ei poſt mortem in ſummâ Scholæ Recturâ ſuccedentem; quorum Virorum, præcipuè Guthberlethi, cum doctrina tum vigilantia factum, ut Leovardenſe illud Gymnaſium tum cum maximè temporis floruerit, & fœcundæ matris inſtar complures culti ingenii adoleſcentes ediderit. Primis autem pueritiæ annis ipſum tardiorem ingenio viſum eſſe, idque demum naturæ involucris explicari cœpiſſe in Quarta Claſſe Leovardenſi, quis de magno hoc credidiſſet ingenio, niſi id ipſe HUBERUS in duplici Commentario de Vita ſua, quorum alterum breviorem idiomate vernaculo ad hunc ipſum Annum ipſi fatalem perduxit, alterum prolixiorem Filio dictare cœperat, pueritiæ ſolummodo & primorum Annorum Academicorum hiſtoriam complexum, ſcriptum reliquiſſet. Nec tamen id in Defuncto noſtro miremini velim, tanquam quid adeo ſingulare & inſolens, ut idem in aliis maximis Viris obſervatum non ſit. Eraſmum communis fama, per matres familias ad ſpem ſuam de pueris infelicioris ingenii cum ſpecie ſuſtinendam diligenter propagata, fert primis pueritiæ annis tardiſſimos in literis addiſcendis profectus feciſſe, idemque paſſim à

Doctis quoque creditum traditumque fuit, ante quam Vir quidam ævi noſtri Eruditus, Eraſmi Gloriæ ſtudioſiſſimus, id ſolidis argumentis falſi convicerit. Certius id fortè prædicatur de celeberrimo ſectæ Scholaſticæ Philoſopho, Alberto, quem *Magni* deinceps nomine decorarunt, & egregio illo Hiſpano. Joanne Ludovico Vives; etſi quid vetat dicere tam hos quam alios, qui huc adduci poterant plures, non tam indolis, ut videtur, quæ ſemper eadem, quam regiminis vitio ingenium tardius explicaſſe. prorſus ut Clariſſimo inter Græcos Oratori Demoſtheni accidiſſe; tradit Plutarchus. Difficile puerorum regimen eſſe Seneca verè dixit, & quis non præter Senecam? Omnium mortalium mentes medicina egent, ſed pro indolis diverſitate varia, quæ niſi dextrè à Præceptoribus & Pædagogis applicetur, non juvatur ingenium, ſed corrumpitur. Quare quantum momentum ſitum ſit in Præceptoribus & Pædagogis, ſi Magiſtratus Urbium rectè ſemper intelligerent, majore advigilarent induſtriâ, ne malos & ineptos, quod nunc ſæpè fieri dolemus, ad hujuſmodi munera gerenda unquam admitterent, bonos benignius foverent & lautius honorarent. Fallor, Audd. aut hæc aliæque rationes HUBERI ingenium in pueritiâ ſuppreſſerunt, & veluti retuderunt. Nimirum, cum ipſe in primis hæreret Latinæ Linguæ rudimentis & Parens ejus cum novâ dignitate Domicilii ſedem mutaret, Ludimagiſtrorum Doccumanorum ſubductus diſciplinæ, Pædagogo pagano informandus datus eſt: mox iterum reductus Doccumum in contubernium Rectoris; inde poſt ſeſquiannum à Rectore durius habitus Leovardiam miſſus; per quas mutationes quis effectum eſſe miretur, ut ignea vis mentis ſuis cineribus citius evoluta non fuerit. In Leovardenti autem Gymnaſio, naturâ ſuos jam aperiente receſſus, tantos quadriennii ſpatio profectus fecit, ut quinto decimo ætatis anno Latinæ Græcæque Linguæ cognitione ritè inſtructus, Scholaſticum pulverem excutere meruerit. In Græcis quantum jam tum profecerit, inde Vobiſcum reputate, quod Græcum Novi Fœderis Inſtrumentum ad Libri aperturam in Linguam Latinam exprompte converteret; & non modò in ſolutâ, ſed & ligatâ oratione Latinâ, quo ſeſquicentum Pſalmos Davidicos, diverſo ſingulos metri genere, proprio marte expreſſerit, viam in utroque ſtudio præeunte Guthberletho. Miramini nunc, Audd. ingenii celeritatem, qui modò tarditatem. Quotuſquiſque enim adoleſcentum, qui e diſciplina Scholaſticâ ad Academias mandantur, cum his paria faciat? Scilicet ut limpidæ fontis aquæ, reclufis meatibus, majore impetu foras prorumpunt; ut ignis, occultis deliteſcens venis, per vim aliquandiu ſuppreſſus, flammas ſubito concipit majores, ſic HUBRI ingenium, ex carceribus miſſum, quibus aliquandiu detentum fuerat, concitatiore gradu properavit ad metam. Nec tamen Prudentiſſimo Parenti conſultum videbatur, Filium, licet ſublimiorum Inſtitutionum jam capacem, ad Academiam illico ablegare; quin potius illum per ſemeſtre integrum recoquendum dedit Rev. Viro, Johanni Niſenero, Paſtori Hallumano, quo tum Græcæ Linguæ cognitionem, ſubacto Heſiodo notabilibus incrementis auxit, tum novarum ſcientiarum, Dialecticæ nimirum & Hebrææ Linguæ, fundamenta jecit. Etſi eodem hoc anno, quando non amplius erat in poteſtate Parentis vota Filii, ad altiora anhelantis, diutius morari, illum nomen ſuum inter Franekeræ

keranæ hujus Almæ Cives profiteri paſſus, quindecim tum annos & menſes natum ſeptem: rem Academicam moderanre Cl Viro, Bernhardo Fullenio, Mathematum Profeſſore doctiſſimo, ejuſdem illius Bernhardi Fullenii Parente, quem excellentem hac Scientia Virum, & conjunctiſſimum Collegam noſtrum, Senatui Academico hoc ipſo Anno Præſidentem contuemini, quo illius deploramus obitum. Advortite animum, obſecro, ad hunc Divinæ Providentiæ luſum, ſexcentis exemplis ſimilibus ex Hiſtoria illuſtrandum, niſi nos clepſydra ad longè majora & graviora vocaret. Studioſum nunc graviorum diſciplinarum habetis HUBERUM, Audd. ſed vere Studioſum; non aleæ & crapulis, non otio, & quæ otium comitari ſolent, vitiis ac libidinibus indulgentem, ſed aſſiduis laboribus & vigiliis in multam noctem ductis ad culmen illud ſummæ eruditionis, quod illum tandem conſecutum vidimus, contendentem. Sciebat ὁ Μακαρίτης, Naturam nil tam altum conſtituiſſe, quo virtus, Deo juvante, non poſſit eniti: ſed ſimul intelligebat; arduam illam, impeditam, paucis notam, paucioribus tritam eſſe viam, quæ ad Sapientiæ Sacrarium ducit, ad quam quærendam, magno ſtudio; calcandam, circumſpectione opus ſit & conſtantiâ Quare quod Cicero frequens laudare ſolebat dictum; Αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων; HUBERUS noſter in universa vitæ ratione altè ſibi inhærere demonſtravit, nihilque reliquit intentatum, quo olim magnis major maximis par eſſet. Primum ſtudiorum Academicorum annum impendit Propaideuticis, Philoſophiæ, Hiſtoriis, Linguiſque Eruditorum, Latinæ, Græcæ, imo & Hebraicæ excolendis; etſi hujus deinceps ob graviora ſtudia Civilia, & rariorem in illis uſum, minorem rationem habuerit. Philoſophica ejus ſtudia moderatus eſt Nicolaus Amama, Sixtini noſtri celeberrimi Filius, cui, Philoſophiæ Candidato, conceſſum erat Scholas aperire domeſticas; vigente tum in Academia hac genere quodam philoſophiæ inter Ariſtotelicam & Carteſianam medio; *cui tantum dein adjeciſſe*, ipſe ſcribit, *quantum ad animi ſui ſententias comparare poſſet, alienus ſemper à longioribus & abſtractioribus ejusdem* (Carteſianæ) *Philoſophiæ meditationibus; inprimis cum animadverteret, uſum ejus doctrinæ in diſciplinis, quæ res utiliter & populariter tractant, in quod omnis ſapientia deſinere debet, eſſe alieniſſimum.* Quod ejus judicium mihi equidem non multum diſtare videtur ab eo Sapientiſſimi Græcorum Socratis, quippe qui neglectis ſubtilioribus contemplationibus Metaphyſicis, primus Græcorum illam docere cœpit Philoſophiam, quæ uſum habet in commercio vitæ; quid bonum vel malum, quid factum oporteat necne, indagans. Τοῦτον δὲ, ait Laertius, τὴν φυσικὴν θεωρίαν μηδὲν εἶναι πρὸς ἡμᾶς, τὰ ἠθικὰ φιλοσοφεῖν ἄρξαι. In Hiſtoriis publicè audivit docentem Cl. Virum, Dominicum Aronium, cum Linguæ Latinæ Græcæque vix ulla tum temporis à Profeſſoribus haberentur Exercitia Domeſtica; ſive quod ipſi in obeundo hoc munere ſuo minus adſidui fuerint, ſive quod Studioſi, quorum ſcilicet multi vanâ de ſe præſumptione id ſe dudum conſequutos eſſe opinantur, à quo quam longiſſimè ab ſunt, illa Exercitia tanquam inferiora adſpernarentur. Ὁ Μακαρίτης tamen, tam ſuæ conſcius facultatis quam perſuaſus de ſumma horum ſtudiorum neceſſitate, quod ordinaria hac negabatur viâ per aliam ſectatus eſt, conjunctis ſtu-

diis ſuis cum tribus aliis optumæ ſpei rectique ingenii Juvenibus, *Abrahamo de Grau*, *Daniele Niſener*, & *Johanne Iſenbergio*: quorum ille deinceps Mathematum in hac Academia Profeſſor claruit, cum Defuncto ad extremum vitæ conjunctiſſimus, hi Eccleſiæ dicati Miniſterio Juvenes fatum impleverunt ſuum; Niſenerus quidem Hindlopenſis Eccleſiæ Paſtor, Iſenbergius autem ejuſdem Muneris ſacri Candidatus. Interpretabantur in illis exercitiis Homerum cum reciproca cenſura, incredibili cum fructu; dum interea ipſe priva diligenia probatos Auctores Latinos diurna nocturnaque manu verſabat. Quando autem à Parente Juris ſtudio deſtinatus erat idemque perpetuo in oculis gerebat, proximo abhinc anno illud cum iiſdem hiſce Linguarum & Hiſtoriæ exercitiis conjungere cœpit, ſequutus conſilium, ſimul ſe tum committens diſciplinæ Celeberrimi Anteceſſoris, Jacobi Wiſſembachii, ut & Collegæ ejus, Doctiſſimi Viri, Gulielmi Cup, quorum eruditio illo tempore à frequentiſſimo literatorum Juvenum cœtu, Franekeram undique confluentium, colebatur: à quorum (inprimis Wiſſembachii) ore & judicio cum per biennium ſummâ uſus diligentia pependiſſet, textu Juſtinianæo cum Græca Theophili Verſione induſtriè comparato; ſimul diſputando de graviſſimis Juris materiis acumen doctrinamque ſuam omnibus probaſſet magnamque ſui in futurum ſpem feciſſet, Trajectum conceſſit ad Rhenum, motus celebritate nominis Eximii Jureconſulti, Antonii Matthæi, quem cum Pandectas explicantem audiviſſet ad Librum uſque decimum nonum, fato ſibi doluit ereptum; reliquo anni illius Academici ſpatio gaviſus inſtitutione Cl. Juris Antiſtitis, Cypriani Regneri. Tu tamen macte ſtudiis illis tuis Trajectinis, Docte HUBERE, quando Tibi Deus ibidem majus deſtinavit bonum, quam quod ſectabare. Noſtis, Audd. quotquot prorſus rudes non eſtis diſciplinæ Evangelicæ, neminem admitti ad communionem bonorum Regni Dei, nulli in doctrinâ Chriſtiana ſpem fieri æternæ ſalutis per Chriſtum impetratæ, niſi renato in novum hominem per efficacem Spiritus S. gratiam. Noſtis, atque utinam experti intelligeretis omnes! Spiritum Sanctum, magnum hoc gratiæ opus in peccatore molientem, cum vivido miſeriæ ſenſu profundam in mente excitare humiliationem coram Domino; ſimul, ne triſtitia in deſperationem vertatur, animo exhibere infinitas Divinæ Gratiæ opes in communione Dei per Chriſtum repoſitas; tum porrò producere flammas ardentiſſimi amoris, quibus mens ad Deum in Chriſto fertur rapiturque, & quavis aurâ it velocior, cum conſtante & infucato ſanctimoniæ ſtudio; atque ita tandem animam, quæ mundo, quæ cupiditati, quæ ſibi addicta erat & ſerva, veluti prædam diaboli ereptam laqueis, in ſuam tranſponere communionem, ſuæque & veræ vitæ, per Spiritum jugiter animandæ, participem facere. Etiamſi vero HUBERUS puer & adoleſcens, moribus ornatus egregiis, hactenus ſe in regimine vitæ caſtè, modeſtè, temperanter compoſuiſſet: ſæpè tamen mihi prædicavit *ὁ Μακαρίτης* ad laudem immenſæ benignitatis Divinæ, idemque in Commentario Vitæ ſuæ creſſâ notavit, hujus ſe beneficii Evangelici cum mirificis Divinæ gratiæ ſenſibus animique ſui commotionibus, in ſolidum demum compotem evaſiſſe ſub exitum hujus, & in initiis Anni ſequentis: idemque nos, in hac Civitatis Academicæ Panegyri, ad ſum-

ſummam ejuſdem illius Divinæ gratiæ laudem ut prædicaretur, conſultum duximus. O rem verè admirandam! Juriſprudentiæ Studioſus illâ ætate, qua arrogantia, luxuria, & libido regnum obtinent, externa nulla afflictus aut coërcitus diſciplina, à Deo intromittitur in intima penetralia ſuæ communionis, quibus Theologi multi excluduntur! Adeſte mihi hic, Juvenes Nobiliſſimi, quotquot Juris ſtudio conſecrati eſtis. Diſcite ex hoc exemplo, quam ſibi vera pietas, quam ſibi Divina Gratia optumè cum his literis conſtet; utique ſcitote, cœlum nulli mortali, ſive Jureconſulto, ſive Theologo, recludi niſi per eandem hanc gratiam, quam qui hac in vita conſequutus non fuerit, dira illum manet atque æterna nox, nullis radiis lucis interpuncta. Multa quando in his erat ὁ Μακαρίτης apud me prędicare ſolebat in laudes cum aliorum Academię & Eccleſię Trajectinę illius temporis notiſſimorum Luminum, tum inprimis Divinorum Virorum, Lodeſteynii & Bogarti, vigilantiſſimorum & fidorum illius Eccleſiæ Paſtorum. Hi, quod multi nomine prę ferunt, re ipſa prę ſtabant. Aſſidui in eo erant & indefeſſi, ut neceſſitatem gratiæ, per fidei, reſipiſcentiæ, & ſanctimoniæ viam obtinendæ, ad omnium mortalium conſcientiam demonſtrarent; magiſque laborabant illud Regnum Antichriſti deſtruere, quod prædominans in animis omnium hominum, quotquot per gratiam Spiritus renati non ſunt, bellum gerit cum Regno Chriſti, quam quod in Papiſmi tyrannide ac ſævitia conſpicuum eſt; quorum duorum concionandi generum illud homines ducit ad humilitatem & pœnitentiam, hoc illos plerumque inflat vana opinione & præſumptione ſui, acſi tanto Pontificiis eſſent meliores, quanto vere non ſunt, & nihil in ipſis vitii emendandum reſtaret. Vela contrahere jubeor, Aud. & cætera majore feſtinatione perſequi. Trajecto in Friſiam redux Defunctus denuo per integrum anni ſpatium operam dedit Wiſſembachio, cui ex omnibus ſuis Præceptoribus plurimum debuit. Inde jam Juris & Humaniorum literarum ſcientiâ longè ſupra ætatem ſubactus, intelligens, nihil æquè ad poliendum ingenium & inſtruendum judicium, modo facultas adſit, conferre ac peregrinationes, veniam à Parente impetravit florentiſſimas illo cum maxime tempore Germaniæ Academias viſitandi. Quare habitâ eodem iſtoc anno LVI. auſpiciis Cl. Wiſſembachii Diſputatione publicâ de *Actionibus bonæ fidei & ſtricti juris*, ne ſine novo eruditionis ac ſuorum in Juriſprudentiæ ſtudio profectuum teſtimonio Patriæ valediceret Academiæ; Junio menſe ſe Marpurgum contulit, Peregrinationis illius & ſtudiorum ſociis gaviſus de Friſiæ Nobilitatis flore, egregiis Juvenibus, *Idzardo a Douma*, *Laeſio a Burmania*, & *Dominico Loo*, ſplendidiſſimis deinceps muneribus in Pâtriæ commodum perfunctis; de Patriciis Groninganis, *Lamberto Coehoorn*, & *Joh. Sande*; quibus accedebant Ornatiſſimi Viri, *Regnerus Hachtingius* & *Petrus Adriani*, in magnam Eccleſiæ ſpem excreſcentes; quos dudum omnes fatalis urget ſopor. Marpurgi poſtquam trimeſtre ſpatium exegerat, Heidelbergam conceſſit; Heidelbergam, inquam, Germaniæ Paradiſum, amœniſſimam Muſarum ſedem, Religionis noſtræ nutricem; poſt pacem Germaniæ redditam Religioni Muſiſque reſtitutam, & cura prudentiſſimi Principis, Caroli Ludovici, tum temporis excellentium Virorum ingeniis laboribuſque illuſtrem, ſed funeſto hoc bello ſtupen-

do Dei judicio & hoſtium furore penitus adeo ſubverſam atque exciſam, ut priſcorum illius ornamentorum vix rudera ulla & monumenta ſuperſint. Exulant inde Muſæ, exulat Religio, quin imo ipſi exulant Cives; triſtis ibi pavor, & horrenda imago mortis. Gradum ibi Doctoræ in Jure capeſſivit ὁ Μακαρίτης circa idem ferè tempus, quo, annum nunc agens vigeſimum & primum, abſens Hiſtoriarum & Eloquentiæ Profeſſor in hac Academia deſignatus eſt, ad ſeriam commendationem cum Academici Senatus, tum imprimis Ornatiſſimorum illius Membrorum, *Schotani*; *Wiſſembachii*, & *Mathæi*, adhuc ſuperſtitis. Unde quantam jam tum de ejus eruditione & aptitudine opinonem conceperint omnes, me tacente, facile intelligitis. Nec tamen illud præcipuum eſt, quod hoc in caſu ſingulari equidem & notabili Vos admirari velim. Rarius mihi illud ac majore admiratione dignum videtur, quod illa ætate, qua mortalium animi ambitione turgere ſolent atque arrogantia, tanta fuerit modeſtia HUBERUS, ut Parenti in literis de Profeſſione mentionem injicienti reſcripſerit, nec illam ſe ſpartam ambire, nec ſibi ut conferatur commodum cenſere. Nempe quod Veteres recte dixerunt; Ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. Ut tamen fama gloriaque fugientem ſequi & aſſequi ſolent, major habita eſt ratio meritorum quam modeſtiæ ejus: ut adeo honorificum hoc munus, cui Doctorum judicio par habebatur, in ipſum collatum ſit, hac ſingulari adjectâ conditione, ut, ſi vellet, licitum illi foret tempus peregrinationis per ſemeſtre ſpatium protrahere: quam tamen Dominorum indulgentiam ita illum interpretari docuit Wiſſembachius, ut rem faceret ſibi atque Academiæ utiliſſimam, ſi primâ quaque occaſione ſe ex Germania in Friſiam ad ſpartam hanc ſuam exornandam reciperet. Defunctus noſter hac uſus eſt moderatione, ut tempus peregrinationis ad trimeſtre ſpatium contraxerit, Heidelbergâ ſe conferendo Argentoratum, liberam tum quidem illam & inter reliquas Germaniæ Urbes alte caput exerentem; ſed nunc pariter gementem ſub imperioſo Galliarum Regis jugo. Inſtructus ibi eſt ad prudentiam & conſpectiorem eruditionem per convictum & commercium Viri longe Celeberrimi, Joh. Henrici Boecleri, cujus doctrina circa illam tempeſtatem univerſam illuſtrabat Germaniam. Unde in Friſiam redux muneri demum ſuo inauguratus eſt Novembris menſis die ultimo: nempe ut hoc lumen eodem menſe diei poſſet ortum, quo extinctum eſt. Doctorem nunc videtis HUBERUM, quem modò diſcipulum, nec Doctorem tamen, qui ad hoc inſtitutionis munus inexercitatus acceſſit. Præluſerat enim jam ὁ Μακαρίτης huic vitæ profeſſioni, cui illum Divina deſtinaverat Providentia, per Inſtitutiones familiares, quibus animi & honoris cauſſa, abſque ullo emolumento, peregrinationis ſuæ ſocios, tanquam Collegii illorum Præſes, exercuerat.

Ego vero neſcio, Audd. quis mea nunc membra inſolitus corripiat motus, quando HUBERUM in hoc theatrum perduxi, in quo Perſonam ſuam tanta cum laude ad ultimum uſque vitæ halitum geſſit, ut omnibus ſui injecerit admirationem. Imo vero quicquid de vigiliis, laboribus, aſſiduitate ullius diligentiſſimi Profeſſoris præſumere poteſtis, illud de HUBERO noſtro multo adhuc velim cogitetis majus & amplius. Otium ille ſanguine viperino vitavit cautius,

Digitized by Google

& commoda Juventutis Academicæ tam incredibili promovit zelo, ut aliquando omnes dici horas à matutina ſexta ad veſpertinam octavam (ſola undecima prandii excepta:) privatis publiciſque Exercitiis, ſive Collegiis, quæ vocant, impenderit; cujuſmodi raræ diligentiæ exemplum an ab ullo unquam Profeſſore in Academiis editum ſit, hactenus exploratum non habeo. Quo minus mirandum, tum Magnificos Academiæ Patres, quo currenti calcar & ad majora animum adderent, Facultatem conceſſiſſe Jus privatim docendi, tum Collegas Profeſſores liberis ſuffragiis Rectorem Academiæ creaſſe, anno ætatis ejus vigeſimo quarto; raro exemplo, ut rara in HUBERO omnia: quam dignitatem dein iterum tertioque geſſit. Intenſiſſimi tamen hi labores non prohibuerunt, quo minus de prole procreanda cogitaverit, electâ ſibi poſt exactum in munere primæ Profeſſionis biennium vitæ Socia, Virgine ab ingenio, forma, ſtudio virtutis, & Familia, commendatiſſima; *Agnete Althuſia.* Parens illi *Hermannus Althuſen*, Cohortis Pedeſtris Embdæ Urbis Centurio, ſive Capitaneus; Avus, *Vir Illuſtris*, ut illum Emmius vocat Hiſtoriographorum noſtræ Gentis celeberrimus, *Johannes Althuſen*, qui primo Profeſſionem Juris in Alma Herbornenſi, & Steinfurtenſi, magna cum dignitate ſuſtinuit, dein pari prudentiâ Reipublicæ Embdanæ à Conſiliis fuit; ad Lugdunenſem quoque Cathedram, ſed fruſtrà, invitatus; ejuſdem Emmii judicio, *Doctrina, virtute, fide ſingulari, plane eximius, & ingenii ſui monumentis æternum victurus.* Nec minor illi ab altera ſtirpe gloria. Quæ enim illam egregia ediderat Mater, Maria Felicitas Rumpf. Magni & ipſa fuit ſoboles Parentis; Expertiſſimi nimirum & Graviſſimi Viri, Chriſtiani Rumpf, Sereniſſimi Regis Bohæmiæ, Friderici Palatini, & Glorioſæ atque immortalis memoriæ Principum Arauſinenſium Fratrum, Mauritii ac Friderici Henrici, Archiatri; Dominis hiſce Patroniſque ſuis cariſſimi Quantum vero HUBERO noſtro ex Profeſſorio munere laboris, tantum ex hoc conjugio cepit voluptatis. Amabat & amabatur, quo nil natura dulcius habet. Deditque illi fœcunda mater duo pignora amoris, Zachariam & Hermannum: quorum *Hermannum*, Ordinibus Friſiæ à Secretis & Senatui Urbis Leovardenſis à Conſiliis Juridicis, Ampliſſimum Spectatiſſimumque Virum, qui prudentiæ virtutiſque Parentis ſui hæres, cum non minore ſuo honore & exiſtimatione quam Friſiæ noſtræ commodo, publicæ rei invigilat, dolore afflictum hic coram habetis; Zacharias, de cujus ingenii docilitate admiranda prædicantur, ſexennis puer peſte extinctus eſt; novoque rurſus comprobavit documento Senecæ illud ad Marciam: Ingenia, quo illuſtriora, eo breviora. Sed ut in humanis ſolidum gaudium nullum æquabile & diuturnum eſt, ſic placuit Arbitro Univerſi Deo felicis illius & raræ concordiæ matrimonii vinculum ſolvere poſt tres annos & novem menſes; à quo tempore ipſe quoque Defunctus noſter, etſi nunquam muneri ſuo majore vacaverit induſtria, biennium integrum cum infirma valetudine conflictatus eſt. Verùm, quod in naturalibus quandoque cum ſucceſſu tentari dicitur: inde medicinam petiit, unde origo mali. Per labores, ſecundum præſcriptum Plutarchi de Diæta hominis Literati, diſpellere ſtuduit morbum, quem ex laboribus contraxerat. Nec defuit huic conatui Deus, qui laborantes amat juvatque; otioſos ut ſui diſſimil-

Digitized by Google

limos, Heſiodo jam olim canente, odit. Illorum annorum vigiliis debemus eruditam Diſſertationem de ætate Aſſyriorum, quâ adverſus Uſſerium Armachanum, alioſque maximos noſtri temporis Viros, de Originibus Imperii Aſſyriaci & Medici diſputat: refutatâ ſententiâ novâ, quæ Aſſyriorum Imperio in Oriente quingentos admodum annos dat, nixâ auctoritate Herodoti; adſtructâ communi, quæ iiſdem Aſſyriis ante Medorum in Aſia dominationem annos dat mille & trecentos, auctoritate Cteſiæ Cnidii, & qui illum ſequuntur, Diodori Siculi, Juſtini, aliorumque. Perſpicitis, Audd. ex hoc ſpecimine primo ingenium τ̃ Μακαρίτου, quod deinceps in omni ſtudiorum ſuorum ratione, in omnibus Scriptis ſuis, clariſſimè expreſſit. Improbabat, ſi quiſquam alius, communes receptaſque in ſacris atque civilibus ſententias ſæpè abſque ulla ratione juſta negligi, ſubſtitutis novis, quæ magis quod novæ, quam quod ſolidis ſubnixæ ſint argumentis, placeant. ΤΑ ΚΟΙΝΑ ΚΑΙΝΩΣ: hoc eſt, communes ſententias, quantum pote, conſervari, ſed novis muniri argumentis, novis illuſtrari obſervationibus, volebat; illa nova optuma ſtatuens, quæ nihil novant. Sed verò diutius quam par eſt Vos in his HUBERI primitiis deſcribendis detineo, cum ipſe multo citiore & celeriore gradu ad majora properaverit; Celeberrimo nempe Præceptori & Collegæ ſuo Wiſſembachio, fato cedenti circa annum Seculi Sexageſimum quintum, datus Succeſſor, & Juri dehinc totus addictus, ad quod profitendum animos maximè propendebat.

Hactenus fortè utcunque Perſonam meam ſuſtinui, Audd. Spectatiſſimi, quando de rebus captui meo accommodatis verba feci. Sed utinam eam nunc vel ad momentum mutare poſſem, vel dicendi hanc provinciam alii committere, quando mihi diligentiæ & laborum HUBERI *Jureconſulti*, cujus diſciplinæ me juxta cum ignariſſimis ignarum profiteor, rationem reddere convenit. Pretium enim Jureconſulto qui ſtatuam Theologus? Labores ejus qui recenſebo, quorum plerorumque argumenta à me non intelliguntur? Magis tamen hic hærerem, Audd. ſi de ignoto apud Vos homine & obſcuro differerem Auctore. Sed nunc, cum de HUBERO diſſeram, omnium & communis de Ampliſſ. Viro exiſtimatio mihi quodammodo ſuccurrit. Nullus, opinor, noſtri temporis homo negat, Defunctum noſtrum per eandum illam deligentiam aſſiduitatemque, quam modò prædicabamus, hoc eſt ſtupendam & fide majorem, junctam cum ſumma mentis ſolertia, tantam ſibi in Jure antiquo novoque comparaſſe ſcientiam, ad tantam perveniſſe celebritatem famæ, ut non inter maximos, ſed maximus ipſe noſtri temporis Jureconſultus habitus cultuſque ſit: in quo communi judicio Doctorum & indoctorum, cum nihil eo majus & excellentius quod ad hanc rem à me prædicari poſſit in HUBERI laudem, facilè patiemini ut acquieſcam. Faciam ſolummodo, ut ne labores, quos per undetriginta annos in Doctiſſimis Scriptis elucubrandis poſuit, & honores, qui illos continuo interceperunt, à Vobis ignorentur. Primis quidem Juridicæ Profeſſionis annis magna cura elaboravit in Diſputationibus Juris Fundamentalibus, per modum ampliſſimi Commentarii ad Inſtitutiones & ferè in locis parallelis etiam ad Pandectas Juſtinianæas, quibus tum materias Juris cujuſque Rubricæ Juſtinianææ ſolide pertractavit, tum in diſquiſitiones amæniores, ad Humaniora

Digitized by Google

Juris illuſtranda comparatas, digreſſus eſt. Quod opus licet eximium & à Prudentiæ Civilis conſultis avidiſſime exceptum, Defunctus noſter tamen non perduxit niſi ad tertium Juſtinianæarum Inſtitutionum Librum, ſumpto conſilio illas ſuas curas in duas diſtribuendi partes, quarum altera mere Juridica, altera ſola complecteretur Humaniora. Illa ſub Prælectionum Juris Romani & Hodierni; hæc ſub Digreſſionum Juſtinianæarum titulo deinceps lucem adſpexit; eruditiſſima opera, vere latura ætatem, & famam Huberiani nominis ad ſeram propagatura poſteritatem. Iiſdem hiſce primis Juridicæ Profeſſionis annis emiſit Diſſertationem de *Liberationibus*, ad elucidandam Doctrinam Evangelicam de Satisfactione Chriſti, Doctis quibuſdam Pannoniis, id ab ipſo efflagitantibus, dictatam, quæ plauſum meruit Eruditorum, &, quod mihi conſtat, HUBERO noſtro ſingularem exiſtimationem atque affectum Celeberrimorum quorundam Theologorum conciliavit; quin & ad majores honores aditum ſtruxit. Honorum illorum repetendus eſt ordo ab anno ſeculi LXX. quo primum ad Jus in Academia Belgii noſtri primaria, Lugduno Batava, docendum, honorificis conditionibus invitatus eſt: quam nihilominus vocationem graviſſimis de cauſis recuſavit, certum habens ſecumque ſtatuens Patriæ ſuæ Almæ Eruditionis atque induſtriæ nutrici, ſe non ſubducere, ſed ad mortem uſque, quod fecit, inſervire. Quo generoſo conſilio Illuſtres Patriæ atque Academiæ Proceres uſque adeo ſibi devinxit, ut illum mactaverint titulo Profeſſoris Juris Primarii; ſimul illi detulerint Profeſſionem Juris Publici, cum ſpectabili honorarii annui auctario. Sic ſuos virtus, ſic eruditio beant cultores, dum mali pigrique ſibi obſtant ipſis. Vos tamen, Audd. ex hoc colligite ſpecimine, quantam ſibi HUBERUS noſter jam tum pepererit celebritatem nominis, quod Prudentiſſimi Patres Almæ Lugdunenſis illum tantum non triginta & quatuor annos natum, ambiverint: Magis tamen inde, quod hac repulſa non deterriti eandem hanc vocationem iterum tertioque repetierint, ampliſſimes identidem pro Viri merito & rei Academicæ momento oblatis conditionibus. Sed quanto Batavi magis ut illum haberent allaborabant, tanto id Friſii egerunt magis ut retinerent, novis excogitatis præmiis & honoribus, quibus illum ſibi obſtringerent. Cujus Generis primum fuit, quod favore Celſiſſimi Naſſaviæ Principis Caſimiri, cujus ut magna eſt animi generoſitas ſic infinita extant in literatos merita, ab Academia in Supremam Friſiæ Curiam Juridicam, quæ dignitas mea in Patria in honorificentiſſimis cenſetur, evectus ſit. Alterum, quod idem ille Celſiſſimus Princeps & Proceres illum, poſt triennium illa in dignitate ſummâ cum laude & fructu exactum, ex Curiâ denuo tranſtulerint in Academiam, ut ibidem ad exemplum ſummorum in Athenæo Lugduno-Batovo Virorum, (*Exſenatoris* tamen Titulo & nomine,) à Publicis Lectionum Exercitiis liber, *honoris cauſſâ* ageret, conſulentibus de Jure reſponderet, idque commodo Publico doctiſſimis Scriptis pro virili illuſtrare pergeret, decreto illi annuo bis mille Carolinorum & primo in Senatu à Rectore loco; ſimul Primogenito Filio *Hermanno* promoto ad ſpectatiſſimam dignitatem Ordinum à Secretis, merita tamen doteſque Viri non excedentem. Sic demum Eruditioni, ſic virtuti ſuum ſtatutum eſt pretium. Certe etſi Princeps Caſimirus, etſi Proceres

Pa-

Patriæ meæ multa in commodum Reipublicæ præclarè & laudabiliter egerint: neſcio tamen quid magis unquam fecerint ſe dignum, quodque majore plauſu à cordatis omnibus exceptum ſit. A ſtudiis literarum, ſi Domini mei rem ſecum rectè reputare velint, dependet ſalus & decus Gentis; ſtudia autem honoribus præmiiſque aluntur & accenduntur: quæ ſi abſint, frigent. Nolim tamen, Auditores; nolim, Juvenes, quotquot hic adeſtis, ut oculi Veſtri his fulgoribus honorum nimis præſtringantur. Credite mihi, multo difficilius eſt magnis honoribus dignum ſe paremque præſtare, quam ad illos qualicunque viâ pervenire: ut famam tueri difficilius quam acquirere; etſi imperitioribus rerum fortè ſecus videatur. Et neſcio ſanè cujus fuiſſet tantos honores laboribus compenſare paribus, quam HUBERI. Utique quis ſecum abſque admiratione repetat, quot à prima vocatione Lugdunenſi ad fatalem vitæ horam eruditiſſima elucubraverit Scripta, præter Exercitia domeſtica, per maximam ſolidi diei partem trahenda? Videntur omnino mihi animi ejus ab eo potiſſimum tempore creviſſe, ac ſi tum demum recte intelligere cœpiſſet, ſe ad magna natum eſſe. Annus ſeculi Septuageſimus Secundus primum dedit ſpecimen de *Jure Civitatis*, nova ratione & exemplo laudabili exhibens puram & ſolidam Juris Publici doctrinam à *Politicâ* penitus diſtinctam; deinceps bis recuſum, magniſque locupleratum acceſſionibus, inprimis ut hoc ipſo Anno fatali eleganter exiit in lucem. Biennio poſt prodierunt *Digreſſiones in Humaniora Juris*, quarum argumentum in ſuperioribus circumſcripſimus, denuo ſubjectæ typis, alteraque parte, ut & *Dialogo de Ratione docendi diſcendique Juris*, auctiores; nunc fere ante ſeptennium evulgatæ. Altero poſt biennio natus eſt elegans Tractatus Juridicus, ſpeciali mandato Nobiliſſimæ Familiæ Cammingana conſcriptus, quo tuetur ejuſdem Illuſtris Familiæ jus Hæreditarium in Amelandiam, è regione Litoris Friſici ſitam inſulam, contrà illos, qui Jure Feudi Cæſarei dependentis ab Imperio Germanico hanc inſulam aggredi & occupare conabantur. Annus LXXVIII. protulit *Prælectionum ad Inſtitutiones Juſtinianæas* Tomum primum, unà cum *Poſitionibus ad Inſtitutiones & Pandectas*, quarum hæ deinceps iterum terioque typis deſcriptæ. Annus LXXXII, quo Defuncto noſtro nova apud Academiam otia facta ſunt, dedit nobis *Auſpicia Domeſtica*, hoc eſt, cum Orationes elegantes tum Collationes eruditas, quibus Ampliſſ. Exſenator Scholas ſuas Academicas denuo aperuit; præter *Vindicias Iuris Amelandici*, quibus denuo antiquam hujus inſulæ Libertatem, Romanâ nunc lingua, adſeruit, quod ipſi negotii dederant Generoſiſſimæ Barones Swartſchenburgicæ, noviſſimi Amelandiæ Domini Hæredes. Quæ poſt biennii interſtitium excepit *Iuriſprudentia Friſica*, vernaculo idiomate complexa Jus Friſicum cum Romano collatum, & exemplis Fori hodierni illuſtratum: idque poſt alterius biennii intervallum Opus majus, quod *Juriſprudentia Hodierna* inſcriptum duobus tomis majore forma in lucem exiit; æterni uſus, cum nullo illius generis alio comparandum: fructus vigiliarum & obſervationum illius triennii, quod apud Curiam egit Leovardenſem. Sequens Annus præter repetitam *Digreſſionum* Editionem novam dedit terſioremque Editionem *Prælectionum ad Inſtitutiones*, cum duobus aliis tomis *Prælectionum*

ad

ad Pandectas, qui Commentarii inſtar in omnes Pandſtarum Libros Juris diſciplinam totam illuſtrant. Aures Veſtræ mihi jam gravari videntur, Audd. nec pluribus capiendis eſſe. Vos nempe citius fatigamini titulis Librorum compoſitorum commodo veſtro excipiendis, quam [illegible] in illis elaborandis. Ergone patientiæ Veſtræ pluribus moleſtus ſim, habete brevibus, Anno LXXXVIII. emiſſum eſſe Tractatum de *Fœderibus & Teſtamentis*, quo nobiliſſimas illas materias, in quibus Evangelicæ Doctrinæ cardo vertitur, ex Juris diſciplinâ illuſtrare laboravit: Poſt lapſum autem inde quadriennium Tomos tres, quibus Univerſam *Hiſtoriam Civilem* à Mundo condito uſque ad hujus ſeculi medium ſummo deſcripſit judicio. Quibus nunc tandem omnibus accedit vaſtum illud Opus *Diſputationum Eunomicarum*, cui immortuus eſt, ad Legum Romanarum auctoritatem rationalitatemque à Doctorum cenſuris aut cavillis vindicandam, comparatum, quarum Jlle anno ſuperiore inauditâ uſus diligentiâ dederat triginta; acſi jam tum præſenſiſſet, ob inſtans fatum ſolito ſibi magis feſtinandum eſſe. Quos jam Libros pleroſque ſi ex communi famâ & Doctorum judiciis intellexeritis elegantiore ſtylo, quæſito rerum delectu, & magnâ arte atque eruditione elaboratos: quis Viſtrum mecum hoc diligentiæ exemplum non ſtupeat, & hunc demum non judicet Virum tot dignum honoribus, quit tanta aliis majore fuit capacitate mentis, & tanto cæteris plus tulit laborum? Imo magis miremini, ſi ex me intellexeritis, hæc Opera non tantum ab ipſo eſſe edita inter frequentiſſimas Inſtitutiones Domeſticas, quæ magnam ſibi ſolidi diei vindicabant partem, & inter Conſilia Juridica, ſive ore ſive ſcripto exponenda, ob quæ frequens adibatur, aliaque majoris momenti negotia Civilia, ad quæ feliciter terminanda prudentia ejus requirebatur; ſed & inter quotidianas Filiorum imo totius Familiæ ejus inſtitutiones, quibus ſtatis diei horis vacavit. Florentiſſima nimirum illi proles ex ſecundis nuptiis, ad quas poſt habenas luctui per quinquennium à diſſoluto priore matrimonio laxatas animum adjecerat; diſpecta ſibi Virgine electæ formæ, probatæ indolis, virtutiſque ad rem familiarem ſingularis, generis denique & Familiæ inter nos honeſtæ admodum & Conſpicuæ, *Judithâ vander Ley*, cui pater Spectatiſſimus Vir, *Georgius vander Ley*, Solertis ingenii & Judicii exacti Jureconſultus, qui ſecundâ exiſtimatione multâque cum laude cauſſas primò oravit apud Supremam tum Batavroum tum Friſiorum Curiam, deinde Dœceſi Danthumadeelanæ à Secretis fuit; cujus pater *Johannes vander Ley*, Mathematicus inſignis, ſedulam navavit operam, ut artis ſuæ peritia rem nauticam & navigationem maritimam promoveret, quem ejus laborem atque induſtriam eximia proſecuti liberalitate Fœderati Belgii Ordines, ipſi decreverunt honorarium annuum mille ducentorum Carolinorum, quoad in rebus humanis ſupereſſet, eodem privilegio in liberos illius atque nepotes propagato: Avus, *Henricus vander Ley*, eâ inter Cives ſuos dignitate floruit ſuperiore ſeculo, ut juxta cum aliis Friſiæ noſtræ Proceribus delegatus fuerit ad Celeberrimum illum Conventum Trajectinum ad Rhenum, Fœderique Inter Belgii Civitates Liberas ibidem pacto, quo adhuc dum ſtat Belgii Liberi Reſpublica ſubſcripſerit: fidem quoque hujus rei in Hiſtoria Friſicâ faciente *Winſemio*. Hanc ille Matronam, decore & virtute ornatiſſimam, nuper admodum aſperum eluctatam morbum ipſe nunc triſti fato præve

nit:

nit, & mœſtiſſimam poſt ſe reliquit viduam, fruſtrà lachrymis & gemitibus amantiſſimi mariti ſui umbram, dum ipſum corpus abeſt, inſequentem. Quod Matrimonium ut floruit Conjugum concordia & mutuis amoribus, ſic, ut dixi, beatum fuit divite prole, & longa ſerie benedictionum, quibus illud Deus ſingulari ſua Providentia proſequutus eſt. Ex liberis ſuperſtites ſunt Filii tres, *Zacharias*, Juris Utriuſque Doctor, & ad ejuſdem Facultatis Extraordinariam nuper, modò Ordinariam Profeſſionem, magna Illuſtrium Academiæ Procerum generoſitate vocatus; Vir Doctiſſimus & hoc munere digniſſimus, noſtra nunc potiſſimum & pubis Academicæ ſpes: *Georgius*, ejuſdem Scientiæ ſtudioſus Cultor, qui ſe nuper luculentis profectuum ſpeciminibus non degenerem probavit Parentis ſui Filium; & *Renatus*, blandus puer rectæque indolis, atque omnia de ſe præclara promittens, tanti doloris, quanti ille cauſſas præ cæteris majores habet, nondum per ætatem capax. Filiæ tres, *Suffrida*, *Agnes*, *Titia*, non modo corporis decore, ſed & animi bonis doniſque raris, ingenio, pietate, virtute, modeſtia, excellentes; Liberi omnes, per diſciplinam Prudentiſſimi Parentis ad magna inſtructi, tanto Parente digniſſimi, ejuſque Virtutum æmuli, abſque ulla, quod rariſſimum, Familiæ macula. Filios quidem ſuos doctrinarum capaces Latinæ Græcæque Linguæ præceptis inſtruxit ipſe & exercuit: & de cætero nullus illi dies ſano præterlabebatur, quin, ſi domi adeſſet, horis matutinis, tum precibus ſolennibus, tum etiam lectione & expoſicione inſignioris cujuſdam partis Scripturæ Sacræ, domeſticis ſuis omnibus ad fidei virtutiſque ſtudium præiret; neque illud temerè, licet mole negotiorum obrutus, neglexit, imo procul omnes abeſſe juſſit, qui ipſum Divino hoc in opere morabantur. O exemplum Jureconſulti, cujuſmodi pauca in mundo extant! Qualis tu fuiſti, HUBERE, quales nos eſſe convenit! Quot non tu Jureconſultos, imo quot non confundis Theologos? Cum his nunc comparari velim ſingulare Perſonæ ejus decus, & ſummam, quæ in vultu, moribus, dictis, conſpicua fuit, gravitatem. In privo commercio de aliis raro ſermones ſerebat quam de ſeriis, ſive de Sacris & Politicis, ſive de animi ſui ſtatu atque regimne; nunquam certè, de quibuſcunque etiam ddiſſereret rebus, niſi ſerio & graviter. Parcus illi riſus, infrequens cachinnus. Adulatorem non ferebat, prohibebat gravitas adulari aliis. Quanta illi gratia & dicendi vis, modò ad dicendum ſerio animum applicaret; quanta animi in dicendo præſentia, omnes Vos noſtis, Audd. quotquot illum vel in Senatu Collegæ variis occaſionibus dicentem vel in Auditoriis docentem audiviſtis diſcipuli. Magna illi promptitudo ingenii in inveniendis rerum argumentis; magna animi capacitas in digerendis, magna memoriæ tenacitas in reſervandis & expromendis: quomodo ego illum duas Orationes (alteram de *Pædantiſmo*, majore cum gratia & libertate, quam ab ullo unquam Ordinis noſtri Viro:) abſque ullo memoriæ ſubſidio recitantem audivi. In docendo planus & clarus, nullâ uſus circumlocutione; in diſputando ob ſummam mentis ſolertiam & perſpicaciam feliciſſimus. Declamatiunculas in Senatu Promotionum tempore habendas, caſibus ſubinde inexſpectatis, raro meditabatur ante inſtans celebrandæ illius ſolemnitatis tempus; nec aberant tamen varietas & cultus. Nullo caſu, licet inſolen-

tio-

ore & majoris contemplationis, quales noviſſimis hiſce annis plures acciderant injucundi, facilè percellebatur, ſed æquam ſemper in rebus arduis ſervabat mentem. Inprimis in familiari conſuetudine Socraticis madebat ſermonibus, & admirari ſolitus fui acre illius de rebus quibuſvis ſacris & civilibus judicium, per quod ex præſentibus & præteritis futura Vatis inſtar certò augurabatur. Cum enim Hiſtoriam omnis temporis, non recentiorem minus quam antiquam, animo ſuo complecteretur, & res mundanæ ferè iiſdem ſemper volvantur rotis: facilè illi fuit, quâ fuit acrimonia judicii, præſentium & præteritorum inſtituta comparatione rerum eventus, non nimis ab humana perceptione remotos, diſcernere & præſagire. Tandem etiam hoc addam, in victu nullum quæſiviſſe delectum, ſed gulæ irritamenta æque ac commoditates vitæ, non nimis neceſſarias, adſpernatum eſſe; & ſcientem Tertulliani illud; Libidinem & luxuriam ventris caſtigatione frigeſcere: paſſim vigiliis, & non rarò jejuniis, libidinem præveniſſe, vel extinxiſſe. Quæ ſingula & univerſa decus illi & exiſtimationem apud omnium Ordinum homines, Literatos imprimis & Juris tam Divini quam Humani peritos, conciliarunt maximam. In Academia quidem magnus ſemper ad eum fuit concurſus non noſtræ tantum gentis Juvenum, Friſiorum & Belgarum, ſed Exterorum quoque, quos nominis atque eruditionis ipſius celebritas ex Germania, Sarmatia, Angliâ, & Scotia, alliciebat. Qui hac tempeſtate Rempublicam aut Curias juridicas in Patria noſtrâ regunt, cauſiſque apud eas patrocinantur, quos inter multi ſanè ſunt egregii & præclari Viri, maximam partem omnes Civilis ſapientiæ Præcepta ex caſto & docto ejus ore hauſerunt. In Foris autem Curiiſque Septem Fœderatarum Civitatum Belgicarum tanta fuit *Huberiani* Nominis auctoritas, & peritiæ prudentiæque ejus exiſtimatio, ut Cauſſarum Defenſores ad ſcripta judiciaque HUBERI noſtri in dubiis impliciti ſque caſibus dudum inſtituerint provocare, eumque inter clariſſima Cujacii, Donelli, Vinnii, Gothofredi, Wiſſembachii, nomina omni die appellare, quem honorem pauciſſimis Juris conſultis ante Fatum ſuum obtingere, (quando nimirum, preſſâ invidiâ, Magnorum Virorum merita æquiore judicio ponderari ſolent:) non ſemel ex aliis intelligere memini. Quod ſi alio etiam argumento firmari opus ſit: dabo Vobis ſingulare illud & verè notabile, quod quater per vitam ſuam tam in hac quam in vicinis Belgii Civitatibus extra ordinem delectus fuerit Judex ad momentoſarum cauſſarum lites à judicio ordinario Supremi Senatus terminatas *revidendas*, quod ajunt; hoc eſt, cauſſam novo liberoque examine inſtituendo cognoſcendam, & ſententia ultimâ dirimendam. Eſtque illud ſanè huic rei affine, licet alterius ordinis generis, quod Eccleſia Franekerana pietatis prudentiæque ipſius eam rationem habuerit, ut illum cooptaverit in venerandum Presbyterium: quo pariter munere per ſtatutum quadriennii tempus decora gravitate functus eſt. Tantus hic Vir fuit, Audd. tantique ingenii & decoris, cujus exceſſum hoc tempore ſuſpiriis, luctu, & lachrymis noſtris, amarè proſequimur. Neque adeo publicas vitæ ejus rationes nunc cum maximè in ſummam colligere coactus in iis quicquam offendo, quod alicui videri poſſit cum tanta Perſonæ gravitate dignitateque, & tot virtutibus non tam probè conſtare, quam quod noviſſimis hiſce annis, quibus apud Aca-

demiam egit, ſe cum Clariſſimis quibuſdam illius Doctoribus de variis materiis diſputando commiſerit; inprimis quidem de Uſu Rationis in *adſtruenda ſummâ Divini Verbi auctoritate*, & de *Prætorio Paulino*. Nam quod ad alteram illam attinet diſputationem de ſenſu Authenticæ *Habita*, quod ſalvo honore meritiſque Cl. Anteceſſoris, qui adverſas in illis ἀμοιβαίοις partes ſuſtinuit, dictum ſit) novi ego, &, vel plurimum fallor, vel Deus novit, cui omnia patent arcana, HUBERUM ad illam invitum obtortoque collo raptum eſſe. De quo quando mihi prorſus ſilere nefas eſt, Audd. id quidem Vos primum Vobiſcum ut reputetis velim, me, quando de Virtutibus meritiſque Ampliſſimi illius Viri hactenus apud Vos diſſerui, pro virili equidem & animi mei conſcientia, homine tamen loquutum eſſe mortali, non de Angelo. Quare ſi Defunctus noſter in his quoque Diſputationibus vel affectui aliquid dediſſet, vel nimio abreptus æſtu, ut magna ingenia ſolent, adveſarios non eâ ſemper moderatione animi accepiſſet, quam Chriſtianæ diſciplinæ rigor exigit, (quod tamen ipſum quantum eſt ſuo nunc relinquo loco:) quis id etſi non probet; magnopere tamen miretur? Quotusquiſque enim Magnorum Virorum, quibus ingenium ſeverius & acrius, ut Magni quoque Viri ſuos patiuntur manes, eodem hoc vitio non laboravit? Eſt tamen hic aliud, Audd. quo Vobis abſque ullâ alterius famæ obtrectatione, vel arbitrio illarum controverſiarum mihi vindicato, ſatisfacere poſſim. Sententiam de Divinitate Scripturæ Sacræ ex Teſtimonio Spiritus S. cognoſcendâ, quam ex *Calvino* imbiberat, perſuaſum ſibi hebebat nullo modo conciliari poſſe cum adverſa illa, qua Divinitas Verbi Dei non niſi ex Ratione demonſtrabilis fertur, quin imo hoc aſſertum poſterius illam manifeſtò convellere & deſtruere Gratiam qua Deus hominem vitioſum & miſerum ad imaginem ſuam inſtauraturus fidem veritatis obſignat in animis Credentium, cujusque vim & fructum ipſe variis caſibus expertus erat. Cujus gratiæ virtutem cum à Juvene Philoſopho ignorari, & aliâs etiam per ratiocinii humani frequentiorem commendationem, quam in Chriſtianiſmo fieri par eſt, obſcurari putaret, hoc ſe exiſtimavi illius gratiæ gloriæ debere ut illius vindicias in publico ſuſciperet. Quam itaque diſputationem quin animo recto, Divinæ ſtudio gloriæ, ingreſſus ſit, hactenus nunquam dubitavi; etſi de diſputationis ipſius momento verecundia inpræſentiarum pluribus agere vetet. Porro in exequendis diſputationibus pro gloria Dei ſuſceptis eadem HUBERI ratio quæ Calvini, cujus inſtituta moresque vehementer probabat. Cum in aliis laudem habeat τὸ μηδὲν ἄγαν; in iis quæ pro Divinâ aguntur gloria non pigrè & frigidè ſed ſtrenuè procedendum eſſe arbitrabatur, impedimentis, ſi quæ in via occurrant, & res aliter confici non poſſit, vi remotis. Quod judicium ſi quandoque ὁ Μακαρίτης ſingularibus quibuſdam caſibus cum Præſtantiſſimis ſeculi ſuperioris Viris nimis validè applicaverit; (quod curſus meum non eſt arbitrari:) abſit tamen ut propterea vel exiſtimatio de illius meritis apud nos vileſceret, vel pietatem ejus ſuſpectam haberemus, Imo vero, quæ ſingulares Defuncto rationes fuerint, cauſſam illam tanto cum fervore, &, quo vidimus, modo, perſequendi, ex ipſis ejus ſcriptis æquâ ponderent men-

tes

: rerum Arbitri; & ſuum quidem judicium habeant ſibi, ſed ſummum de hiſ-
c controverſiis judicium Deo reſervent. De Prætorianâ autem controverſiâ,
uam inter ipſum & Celeberrimum quendam Doctiſſimumque Virum, Acade-
niæ pariter noſtræ tum temporis Ornamentum, magnâ utrinque & pertinaci
nimorum contentione hic loci noviſſimis hiſce annis agitatam ſerio dolemus,
c exiſtimo; Ampliſſimum HUBERUM, obſervationem *Perizonianam* cen-
râ notantem, non præcepiſſe mente, parvam illam ſcintillam tantum exci-
aturam eſſe incendium. Et cum neque mihi conveniat neque hujus etiam ſit
oci definire, an illic humanitatis, hic honoris & obſervantiæ debitæ Leges
robè obſervatæ ſint, de quo invicem multis expoſtularunt; neque etiam for-
è tam accuratè definiri poſſit, quis ignis occultus tantam flammam concitave-
it, quis aluerit: potius eſt ut deploremus mortalium miſeram ſortem, ipſi fato
nodam veluti deſtinatam, quod, cum in mutuam conſpirare poſſent & deberent
elicitatem, nunc iis ſe ultro privent bonis pacis & concordiæ, in quibus felicita-
s humanæ pars conſiſtit maxima. *Dii Jovis in tectis*, ut ille ait, *miſerantur mor-
alibus tantos eſſe labores.* Date igitur Audd. hic aliquid humanæ imbecillitati, quâ
arte labes Vobis hærere viſa fuerit, & cogitate quod verum eſt, dum lis ex lite ſe-
ebatur, & neutra pars alteri cedere ſtatutum habet, caſu potius quam conſilio
actum eſſe ut hæ literariæ contentiones flammam ipſarum Partium Adverſarum
pinione adverſus Amicorum vota latius ſparſerint: quæ tamen res tamen non eſt
ova in Republicâ literatorum, ut contrà ſatis conſtet à quo tempore rena-
i ſunt in Europâ liberalium doctrinarum ſtudia, non paucos extitiſſe eruditio-
e Clariſſimos homines, qui in ejuſdem generis conflictibus ſtyli acrimoniam
xercuerint vel experti ſint, ſi ita res caſuſque ferrent.

Protraherem longius meam hanc Orationem, Audd. nec deeſſet dicendi mate-
a, niſi ſcirem evitare me prorſus non poſſe, quin de eo dicam, de quo maxime
cere reformido, hoc eſt; de ultimo Ampliſſimi Viri, meique Amici honoratiſ-
mi, fato, quod illum tum hiſce ſubduxit litibus, tum longas ejus de maximis O-
eribus ſpes præcidit. Scilicet etſi immortale ſibi in terris per labores nomen pepe-
rit HUBERUS, terreſtrem tamen hanc vitam eo immortalem reddere non po-
ſit. Imo quis dubitet, quin Defunctus infinitis illis occupationibus laboribuſque
iis, quibus ſibi immortalitatem comparavit, mortalitatis fatum acceleraverit?
nitium mali à quartana febri, cujus primum impetum poſt noviſſimas Cani-
ulares ferias ſenſit, in ingraveſcente ætate gravioris ut plurimum præſaga tem-
eſtatis, quam *tamen valentis naturæ robore* & *interveniente accurato vitæ inſti-
uto* ſuperaſſe viſus eſt. Fruebatur enim cæteroquin Defunctus valetudine ad
eciem ſatis proſpera & conſtante, neque hactenus ulli ſenectutis vitio ſuccu-
uerat. Sed poſt debellatam quartanam „ gravioris mali ferocia ſe manifeſtavit
(judicium hic ſequor Celeberrimi Viri *Philippi Matthæi*, Medicinæ Pro-
feſſoris apud nos Honorarii, Amici admodum colendi;) Humor acris ſtag-
nans intra pulmones latentem ibi vomicam produxerat, quæ tandem recru-
deſcente aſperrima tuſſi rupta gravem circa primos morbi dies & præcipitem
virium exolutionem introduxit, continuò exardeſcente ardore febrili, factaque
que ſeceſſione colluviei purulentæ per vias urinarias, & continua ejectione

 „ ſpu-

„ ſputi purulenti ſanguine tincti; accedente crebriore ſolutione alvine turbata- „ que ſenſuum integritate. Magna mala, Audd. certaque inſtantis fati prænuncia, in quibus tamen nullum moleſtius, quam quod magno huic ingenio vires ſuas in extremis explicare ſuæque vim fidei demonſtrare datum non ſit. Etſi remittentibus ſubinde ardoribus febrilibus, ubi integer ipſi erat rationis uſus, quid animo agitaret volveretque, ſatis prodiderit. Preces enim, quandiu mens ab æſtu febrili conturbata non eſt, ac vires ipſi conſtabant, ad Deum fudit ardentiſſimas, & fuſas, à ſe prædicabat intellectas. *Noſtis*, (ſic inter alia os pium prædominante ratione:) *Domeſtici mei, quid mihi in univerſâ vitæ meæ ratione maxime curæ & cordi fuerit: id ipſum nunc ſector, Jeſum quæro, mortem non reformido.* Aliàs & hoc ab ipſo exceptum eſt; *Sapientiam humanam nimis miſceri cum ſapientiâ Divina*; &, *Theologos a ſe invicem in multis diſſentire, ſed unum Jeſum, unicam eſſe ſalutis viam.* In ultimis quoque, etſi pectoris ſumma anguſtia vocem præcluderet; ſignis tamen teſtatum fecit, ſe, quæ à nobis ingeminabantur, quomodocunque aſſequi. Donec tandem, exardeſcente magis magiſque febri & *fatiſcente pulmonum* officio, animam ſuam, poſtquam illam Deo commendaſſemus, & hoc meo ore illi ultimum vale ac Paradiſum condixiſſem cœleſtem, Chriſto Servatori ſuo placidè reddidit, a. d. VI Id. Novemb. horâ circiter matutina octava; exactis in vita ſua menſibus ferè octo ſuprà annos octo & quinquaginta: relicto nobis ſui ardentiſſimo deſiderio, fragilitatis humanæ irrefragabili argumento, & præclaro virtutis exemplo.

Quæ ubi huc uſque proſequutus ſum, Audd. non expectabitis nunc porrò à me, ut magnum hujus luctuoſi caſus momentum pluribus verbis explicem. Utique ſi quæ de meritis hujus Viri ex vero prædicavi ad animum veſtrum refertis, & cum inopinato hoc illius obitu comparatis, vel lapides eſtis, vel lugetis. Si Patriam amatis: Patria inſigni nunc caret ornamenro, quo nuper ſuperbiebat. Si Eccleſiam amatis, privatam illam videtis parte ſuæ communionis externæ ſpectatiſſima, quæ exemplo pietateque; imo & eruditis Scriptis, illi præluxit. Si cura Vobis ſit Academiæ, orbata illa eſt præcellentiſſimo Doctore, quo tanquam coruſco ſidere nuper illuſtrabatur. Si Juris amatis prudentiam, quo tanquam coruſco ſidere nuper illuſtrabatur, Si Juris amatis prudentiam, caretis Præceptore, Juvenes, abſit invidia dicto, Doctrina & experientia hac in ſcientia nulli ſecundo. Si denique aliqua ducamini reverentia & obſervantia erga mœſtam Defuncti Familiam, ut Vos duci par eſt, magno illam orbatam videtis columine, quo nuper inſigni cum decore ſuſtinebatur. Quas cauſſas doloris cum ego omnes ferè cum aliis communes habeam, tum accedit, quod Ego ſpeciatim per hoc fatum privatus ſim amico conjunctiſſimo, cujus mihi commercium ut ſuave fuit & ad prudentiæ pitatiſque profectum perutile, ſic valdè honorificum cenſui. Vos tamen, Ampliſſ. Clariſſ. Viri, Defuncti Filii ſuperſtites, hoc ictu graviſſimè percelli par eſt, ut Vos perculſos & dolore obrutos video. Parentem amiſiſtis verè Parentem; Virum magnum; non glorioſum tantum Vobis ſed & bonum; qui pari ſtudio tam ſuam exiſtimationem quam veſtra commoda ſecundum utramque partem qua homines eſtis promovit; & quem Vos viciſſim non tantum æſtimaſtis & reveriti eſtis, ſed tenerrimo quoque & verè Filiali proſequuti eſtis amore, & obſequio conſtante. Quis Vos lachymas

hoc

Digitized by Google

hoc in caſu fundere, quis ſuſpiria ducere miretur; imo quis non vehementer miraretur, ſi acerbum hoc fatum abſque gravi aliquâ commotione exciperetis? Ergo cum luctus mœſtitiæque Veſtræ rationes ipſe ego non inprobem, neque eas proin penitus tollere poſſim, aut ſi poſſim velim: utinam ſaltem dolori veſtro levamen aliquod adferre queam! Noſtis, Honoratiſſimi Amici, abſque voluntate Patris noſtri Cœleſtis ne pilum quidem de vertice noſtro cadere, illius Voluntatem ſanctam ſemper, ſapientem, quin imo bonam eſſe utilemque iis, quos diligit in Chriſto Jeſu. Quod ſi igitur vero ſenſu amori Dei in Chriſto per Spiritus S. gratiam adfecti ſitis, ut confido; agnoſcite humiles ſanctæ hoc, prudentis, & bonæ Voluntatis Divinæ Imperium, Parentemque hunc Veſtrum ſic lugete, ut Supremum Optumumque Parentem Veſtrum Cœleſtem ne offendatis. Prætereà hoc meditemini, Parentem Veſtrum *mortuum eſſe in Domino*. Quod cum aliàs trepidè, hic aſſeveranter prædicamus. Sed verò beati ſunt, qui in Domino moriuntur. Quarè ſi & Veſter Parens verè in cœlis ſecundum ſolidiſſimam fidem Evangelicam beatus agat; Veſtro ne facite dolore, ut beatitudinem illi invidere videamini, quem quam maxumè beatum cupere vos & velle oportet. Quin proderit etiam aciem mentis Veſtræ non nimis figere in præſente caſu, ſed illam à præſentibus avertere & declinare ad præterita, gratoque animo conſiderare non exigua ſanè beneficia florentiſſimæ Familiæ Veſtræ in hoc Parente Veſtro per prolixum annorum tractum collata. Et ſi omnino ad præſentia reſpicere velitis, reflectite potius meditationes Veſtras ad hoc ipſum Beneficium, quod Divina manus ipſa veluti temperamentum & medicinam doloris Familiæ Veſtræ nunc recens attulit, Fratre Veſtro *Zachariâ*, nuper ad Extraordinariam, modò Ordinariam Juris Profeſſionem ſpectatiſſimâ Celſiſſimi Principis & Illuſtrium Academiæ Procerum generoſitate promoto, ut Parentis Veſtri nomen, fama, eruditio, in hac Academiâ perennarent: quod idem Deus felix fauſtumque eſſe velit. Utique qui vulnerat idem eſt Deus cum eo qui ſanat; ſive vulneret ſive ſanet, ſemper à nobis adorandus. Vos interea operam date, ut, quod hactenus feciſti, tanti Parentis decus in Perſonis Veſtris ipſi repræſentetis, ut qui mortuus eſt, non ſanè mortuus, ſed in Vobis vivere deprehendatur. Tu quidem, Ampliſſ. *Hermanne*, ad arduum munus magnoſque evecte honores, ut Parentis tui in Te exprimas *Prudentiam*, & Patriæ ſaluti libertatique diligenter invigilare pergas, ad quod tam naturâ quam inſtitutione & cultu paterno Te inſtructiſſimum eſſe cum aliàs ſemper, tum nuper in arduo negotio luculenter probaſti. Tu vero, *Zacharia*, nunc Collega conjunctiſſime, ut Parentis tui *Eruditonem* doteſque æmuleris, & ad eandem aſſurgas gloriam in literis, eandemque tam Tibi quam Academiæ noſtræ celebritatem parias, quam b. m. Parens Tuus tam ſibi quam huic Loco conciliavit; cujus tanto nobis ſpem feciſti majorem, quanto nuper majore plauſu Inſtitutiones privatas auſpicatus es. Vos vero Ornatiſſimi Filii, *Georgi* & *Renate*, ut præclara illa tam Veſtri Parentis quam Fratrum Veſtrorum veſtigia alacriter legatis, ut ad idem honorum culmen olim eadem viâ perveniatis, & Familiæ Veſtræ decus pro virili tueamini. Id ipſum vero eſt, Audd unde Vos quoque petere velim argumentum conſolationis. Parens occubuit; lugemus fatum. Sed en Vobis Phœ-

ni

nicem alium ex cineribus Defuncti exſurgentem, & ſpem de ſe Academiæ facientem maximam! Hunc Vos Filium loco Parentis, cujus dotium virtutumque hæres eſt, colite; Veſtrâque facite induſtriâ frequentiaque, Nobiliſſimi Juvenes, ut jacturam, quam Academia in Parente nobis erepto fecit, per Filium, alioſque Clariſſimos Viros, huc ad Jus docendum modò vocatos, reſarciri gaudeamus. Sic tamen colite Filium, ut præclarum exemplum ſtudiorum & vitæ, quod Vobis in Parente HUBERO deſcripſimus, nunquam animo Veſtro excidere patiamini. Vos præſertim meæ Gentis homines, Friſii, cujuſcunque ſtudii aut ſcientiæ, videte in exemplo HUBERI, Friſiis magis deeſſe diligentiam quam facultatem, ut ad magna enitantur. *Diſce*, ait ille, *puer virtutem ex me, verumque laborem: fortunam ex aliis.* Sed ex hoc exemplo, quod ego vobis præmonſtravi, utrumque diſcetis. Inprimis hoc agite, ut cum cujuſcunque ſcientiæ profeſſione conjungatis ſinceram Reverentiam Numinis, quâ Defunctum Vobis præeuntem ad ampliſſimos graſſantem vidiſtis honores, abſque quâ Dei reverentia omnis ſcientia in ſtultitiam vertitur, omne ſtudium plus obeſt quam prodeſt. Mortalitatis & fatalis horæ memores ſic ſemper & ubique vivite, ut ultimam quamque lucem tanquam non redituram conſumatis. Imo Domine, doce nos vivere, doce mori. Vivemus autem tum demum, ſi Tibi vivamus; moriemur, ut nobis mori convenit, ſi Tibi moriamur. Doce igitur nos omnes Tibi vivere, ut Tibi moriamur, & cum morte majorem & conſtantiorem lucrifaciamus felicitatem. Tu interea, HUBERE beate, macte illa conditionis optuma ſorte, qua inpræſentiarum frueris. Habes quod optaſti; quod ardentiſſimis precibus per totam vitam tuam à Deo efflagitaſti. Verſaris liber à corpore mortis apud Dominum. Sæpe mihi non vanus dixeras augur, Te nullam tibi ante mortem in his terris quietem polliceri; quieturum demum poſtquam hac vita defunctus fuiſſes. Ergo quieſce nunc à laboribus tuis, te non deſtituturis in die Domini. Nos qui in terris hactenus ſuperſtites agimus, ad eandem anhelantes beatitatem, per Divinam allaborabimus gratiam, ut nunc quidem jucundiſſimo tuo commercio carere coacti, licet ſpiritu conjuncti, ſerius ocyus Tecum in communione ejuſdem Domini ad eandem ſpem glorioſæ reſurrectionis reduniamur. Amen. Vale anima HUBERI beata!

DIXI.

ANT 1318823

Digitized by Google